

Lekker reLAKSt overgaan en doorstromen

Het LAKS wil dat elke leerling bij elke middelbare school in Nederland lekker reLAKSt over kan. We willen je graag een handje helpen om de overgang op je school te evalueren, in gesprek te gaan binnen je school en voorbeelden te bieden voor hoe het beter kan. Want helaas zijn er nog veel scholen waar de overgang dramatisch verloopt voor de leerlingen en dat moet natuurlijk anders! Met deze folder kan je checken hoe jouw school er voor staat.

Checklist overgang en doorstroom.

■ Praat jij al mee over je eigen voortgang op school?

Fijn als het zo is! Een soepele overgang komt niet uit de lucht vallen. Het is belangrijk dat je tijdens het schooljaar vaak met je mentor of begeleider op school spreekt over je voortgang. Als het dan niet goed gaat, kunnen jullie samen op tijd kijken wat veranderd moet worden. Het gaat over jouw tijd op school en daarom zou jij mee moeten kunnen praten! Het is ook fijn als je ouders betrokken worden bij gesprekken over je voortgang.

■ Heeft de school duidelijke regels voor de overgang?

Elke school moet in de schoolgids hebben opgeschreven wat de regels rondom de overgang zijn (dit kan ook overgangsnormen, bevorderen, doubleren of zittenblijven heten). Dus check je schoolgids en kijk wat erin staat. Zijn de regels voor jou als leerling duidelijk? Wordt er goed verteld waar je aan moet voldoen en wat er gebeurt als je niet aan de eisen voldoet? Stap dan naar de leerlingenraad of medezeggenschapsraad (LLR/MR) en neem de goede voorbeelden van deze folder mee. De MR, waar ook leerlingen in zitten, heeft instemmingsrecht op het schoolplan en het overgangsbeleid is daar onderdeel van. Zij kunnen je dus ook helpen hier iets in te veranderen!

■ Moet je blijven zitten als je slecht staat bij één of twee vakken?

Een heel jaar blijven zitten wegens één of twee vakken die wat minder gaan is enorm demotiverend. Daarom is het beter als de school extra ondersteuning kan bieden aan jou voor deze vakken. Ga het gesprek aan hierover met je mentor of afdelingsleider, misschien is er meer mogelijk dan je eerst denkt.

■ Kan je niet doorstromen naar havo of vwo binnen je school?

Je hebt gewoon recht om door te stromen naar een hoger niveau als je dat wilt! Bij doorstroom van vmbo naar havo moet je wel een extra vak hebben afgerond op vmbo (dit mag geen beroepsgericht vak zijn). Bij doorstroom van havo naar vwo gelden geen extra eisen. Let op! Je school kan je alleen weigeren als ze geen plek hebben op het hogere niveau. Dus als je wil doorstromen, bereid je aan het einde van de onderbouw goed voor en vraag bij je mentor naar de beschikbare plekken en hoe je een extra vak kan gaan volgen.

■ Stelt de school extra eisen aan het doorstromen?

Als je het vmbo hebt afgerond met een extra (niet beroepsgericht) vak of je havo-diploma hebt behaald, mag de school geen extra eisen aan je stellen bij doorstroom. Zo mag je school niet eisen dat je gemiddeld een 7,5 staat of dat je niet eerder bent blijven zitten. Soms zeggen scholen dat je moet stoppen met je extra vak binnen het vmbo als je niet een bepaald cijfer haalt. Dit is ook niet toegestaan! Als dit wel gebeurt, laat het LAKS dat dan weten en wij gaan vervolgens het gesprek aan met je school. Omdat jij goed moet weten hoe en of je kan doorstromen, is het belangrijk dat jouw school je op tijd informeert. Zo is het als vmbo'er belangrijk dat je op tijd een extra vak volgt. Als je het gevoel hebt dat dit niet goed gebeurt, trek dan gauw aan de bel bij jouw mentor, de leerlingenraad of de medezeggenschapsraad!

Hoe gaan scholen om met zittenblijven?

Naast de bekende focus op cijfergemiddelden, zijn er ook veel andere manieren om te kijken of het verstandig is om een leerling te laten zitten. Je zou bijvoorbeeld aan één van de volgende voorbeelden kunnen denken:

Speciale 'bijspijkerklassen'

Wanneer het duidelijk wordt dat je er niet al te best voorstaat, kan je les krijgen in een aparte bijspijkerklas. Het idee is dat je in een paar weken tijd veel persoonlijk les krijgt. Hierdoor spijker je gauw bij en is de kans op zittenblijven uiteindelijk heel klein.

Leerlingbegeleider

Er zijn scholen die naast een mentor ook een aparte leerlingbegeleider geven aan de leerling. Hierdoor wordt je nauwkeurig gevolgd en kan er meteen een deskundig gesprek gevoerd worden met deze leerlingbegeleider als het niet goed gaat op school.

Driehoeksgesprekken

Andere scholen zorgen voor juist voor nauwkeurig toezicht door heel vaak in gesprek te gaan met jou als leerling én met je ouders. Doordat jouw ouders of verzorgers goed mee worden genomen, zijn er meer mensen die met je meekijken. Vaak bepaalt de school in een van deze gesprekken wat het beste is. Dit gebeurt dus niet bij de rapportvergaderingen, waardoor leerlingen minder vaak blijven zitten.

Meer voorbeelden van omgaan met zittenblijven kun je vinden in de handreiking 'Aan de slag om zittenblijven te voorkomen' van de VO-raad, de koepelorganisatie van schoolbesturen.

Wat zeggen anderen ervan?

"Houd rekening met zittenblijven"

Dit zei minister Slob in februari 2021. Volgens de minister ging het niet lukken om alle leerachterstanden dit schooljaar in te lopen en konden leerlingen zich dus beter voorbereiden op het nog een jaartje overdoen. Lekker Arie, hoe motiverend is het om dat halverwege het schooljaar te horen? Zou het niet veel fijner zijn om te horen: voor de vakken die niet goed gaan, maken we een plan om weer op niveau te komen en voor de andere vakken moet je gewoon lekker zo doorgaan!

Inspectie wil onderwijs op maat

In 2015 zei de Inspectie van het Onderwijs al dat zittenblijven weinig oplevert als leerlingen niet geholpen worden met onderwijs op maat. Elk jaar brengen ze ook de Staat van het Onderwijs uit. In de editie van 2021 ging het weer over zittenblijven. Vanwege de schoolsluiting tijdens de pandemie kregen meer leerlingen het voordeel van de twijfel. Volgens de Inspectie kan dat goed uitpakken voor alle leerlingen en kan een school beter "het onderwijs en de begeleiding afstemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen". Het moet om jou gaan dus!

Voorkomen van zittenblijven – geld op je rekening bijschrijven!

Oké, dat is wat kort door de bocht. Maar als jij je school wil overtuigen om het anders te gaan doen met overgaan en zittenblijven, kan de reactie best zijn dat je school dat een heel gedoe lijkt. Maar niet getreurd: het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een subsidie om dat soort projecten te organiseren en te betalen. Laat je school daar dus aankloppen voor meer informatie. Ook de VO-raad heeft gezien dat vorig jaar veel meer leerlingen zijn overgegaan en dat dat best goed kon. Uit het onderzoek 'Themaonderzoek Voortgezet Leren' van de VO-raad staan allemaal tips. De [factsheet](#) van dit onderzoek laat alles kort en bondig zien.